

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11683

Tarih : 28.04.2025

10/2672

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul'da derinleşen yoksulluğun ve hayat pahalılığının; barınma krizinden gelir adaletsizliğine, kamu hizmetlerine erişimdeki eşitsizlikten emekçilerin sırtına binen ağır vergi yüküne kadar uzanan boyutlarıyla incelenmesi ve toplum yararını esas alan sosyal politikaların geliştirilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Cengiz ÇİÇEK

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye, derinleşen ekonomik krizle birlikte yapısal eşitsizliklerin daha da görünür hale geldiği bir dönemden geçmektedir. Özellikle İstanbul gibi büyükşehirlerde emekçiler, kadınlar, gençler ve yoksul mahallelerdeki halk temel ihtiyaçlara erişememekte; her gün yaşam mücadelesi vermektedir.

Türkiye halkları, 2013'te görünmeye başlayan ve 2015'ten sonra derinleşerek 2018'de kriz eşiğine ulaşan bir ekonominin yükünü taşımaktadır. Siyasi iktidarın toplumu korumak yerine popülizme yönelmesi ve sermayeyi öncelemesi, krizin tüm faturasının emekçilere kesilmesine neden olmuştur. TÜİK'in çarpıtılmış verileriyle perdelemeye çalıştığı hayat pahalılığı, gündelik yaşamda hiper-enflasyon olarak hissedilmekte; Türkiye'yi sefalet endeksinde en üst sıralara taşımaktadır.

Sendika ve araştırma kurumlarının verileri, derinleşen ekonomik krizin boyutunu açıkça ortaya koymaktadır. Büro Emekçileri Sendikası Araştırma Merkezi (BES-AR), Nisan 2025'te dört kişilik bir memur ailesi için açlık sınırını 34.200 TL, yoksulluk sınırını ise 83.434 TL olarak açıklamıştır. Bu veriler, kamu emekçilerinin maruz kaldığı ağır geçim baskısını göstermektedir. Öte yandan, DİSK'e bağlı BİSAM'ın Mart 2025 verilerine göre, açlık sınırı 23.051 TL, yoksulluk sınırı ise 79.734 TL'dir. Farklı toplumsal kesimlere odaklanan bu çalışmalar, ortak biçimde milyonlarca yurttaşın yalnızca yoksulluk değil, açlık sınırının dahi altında yaşamaya mahkûm edildiğini gözler önüne sermektedir.

İstanbul özelinde ise tablo daha da çarpıcıdır. İstanbul Ticaret Odası (İTO) verilerine göre Mart 2025'te kentte enflasyon önceki aya göre %3,79 oranında artmış; önceki yılın aynı ayına göre artış oranı yıllık %46,23 olmuştur. Bu yüksek oranlar, İstanbul'da gıda, enerji ve ulaşım gibi temel gider kalemlerinin dar gelirli haneler üzerinde ağır bir yük oluşturduğunu ve birçok ailenin temel ihtiyaçlarını karşılayamaz hale geldiğini göstermektedir.

Barınma krizi, İstanbul'daki yoksulluğun en somut ve yakıcı biçimlerinden biridir. OECD'nin 2024 verilerine göre Türkiye, yıllık bazda %66'lık kira artışıyla 38 ülke arasında ilk sıradadır. Üç yıllık artış ise %409'a ulaşarak OECD ortalamasının katbekat üzerine çıkmıştır. İstanbul'da ortalama bir konutun kirası 26.500 TL'ye yükselirken, 2025 yılı başında net asgari ücret 22.104 TL olarak belirlenmiştir. Bu tablo, emekçiler, emekliler ve dar gelirli aileler için barınmanın artık temel bir hak olmaktan çıktığını göstermektedir. Gelirlerinin büyük kısmını kiraya ayırmak zorunda kalan yurttaşlar için barınma, bir hayatta kalma mücadelesine dönüşmüştür.

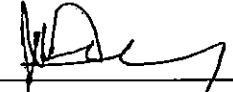
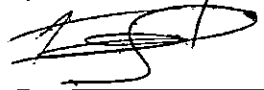
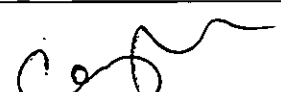
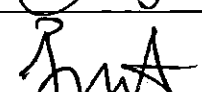
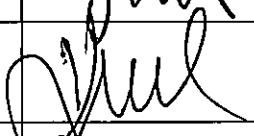
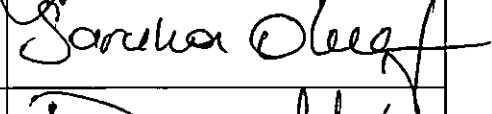
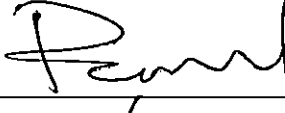
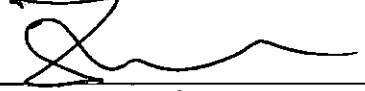
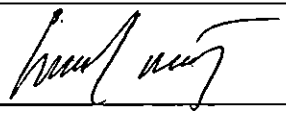
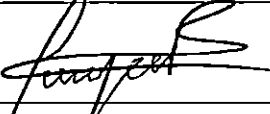
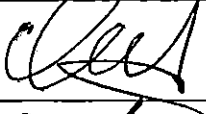
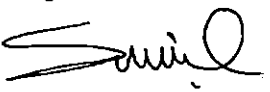
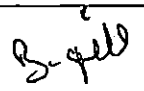
Konut politikaları kamu yararı yerine sermaye lehine şekillendirilmiştir. Sosyal konut açığı derinleşmiş; konut hakkı piyasaya terk edilmiştir. İktidarın kira artışlarına yönelik palyatif ve göstermelik düzenlemeleri, sorunu yapısal olarak çözmekten uzaktır. Barınma krizi, yalnızca ekonomik değil; aynı zamanda sosyal devletin tasfiyesi ve yoksulluğu yönetmeye dayalı siyasal tercihin açık bir sonucudur.

İPA'nın 2024 yılı verilerine göre, Türkiye'de Gini katsayısı 0,418; İstanbul'da ise 0,428'e yükselmiş ve gelir eşitsizliği ciddi biçimde derinleşmiştir. Mevcut vergi rejimi emeğiyle yaşayanların sırtına yüklenen dolaylı vergilere dayanmakta; temel tüketimden alınan

vergilerle kamu gelirleri finanse edilirken, servet ve sermaye üzerinden alınan vergiler son derece sınırlı kalmaktadır.

Gelinen noktada, İstanbul'da yaşanan yoksulluk, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siyasal ve toplumsal bir sorundur. İstanbul'un farklı mahallelerinde emekçilerin geliştirdiği gündelik hayatta kalma pratikleri; birden fazla işte çalışmak, kirayı paylaşmak üzere birden fazla ailenin aynı evde yaşaması, pazar kapanışlarında artan gıdayı toplama, sağlık hizmeti yerine ev içi yöntemlere yönelme gibi örneklerle daha da görünür hale gelmiştir. Bu tablo, mevcut düzende emekçilerin yalnızca geçinmek değil, var kalmak için nasıl olağanüstü bir çaba harcadığını açıkça göstermektedir. Bu nedenle meseleye yalnızca fiyat artışlarının teknik izlenimi olarak değil; emek, kamu hizmeti, gelir politikaları ve yeniden dağıtım ekseninde yapısal bir perspektifle yaklaşmak gerekmektedir.

Bu kapsamda, İstanbul'da yaşanan hayat pahalılığı, barınma krizi ve yoksullaşmanın nedenlerinin tespit edilerek ekonomik, sosyal ve siyasal etkilerinin kamu denetimine açık biçimde incelenmesi ve insan onurunu esas alan sosyal politikaların geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması elzemdir.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA I	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	